

Filosofisk barnehageprosjekt i Bærum

Deltagere

- Barne- og ungdomsfilosofene v/Øyvind Olsholt og Ariane Schjelderup
- Helset barnehage, Bærum kommune
- Bærum kommune v/Torunn Stornes

Vårt prosjekt

Prosjektet tar sikte på å introdusere filosofiske samtaler med barn i barnehagen. Prosjektet har to målsetninger:

- utvikle et filosofisk samtalefellesskap hvor barn artikulere og diskuterer felles tanker
- trene barnehagepersonalet i å lede filosofiske samtalefellesskap med barn

I et filosofisk samtalefellesskap øves barn opp i å tenke kritisk og kreativt for på den måten å utvikle seg som mennesker – intellektuelt, moralsk og sosialt – med en evne til å gi sin egen tilværelse innhold og mening. Den voksne leder samtalen ved å sette barna på nye tankespor dersom de står fast og ved å sørge for at innleggene er relevante og logisk sammenhengende.

En slik tankeutfoldelse virker åpnende og fører til sterkere bånd mellom deltagerne og skjerpet appetitt på ny kunnskap. I samtalen hjelper deltagerne hverandre til å utvikle bedre forståelse av et tema og blir bedre kjent med seg selv og sine motiver. Ved å slippe til den filosofisk-undrende ånd i samtalefellesskapet, gjør den voksne seg også til bærer av grunnleggende demokratiske idealer som dialog, kritisk stillingstagen og selvkorreksjon.

Den voksne er altså ikke selv deltager i en filosofisk samtale og har heller ingen fasitsvar på de filosofiske spørsmålene. Som samtaleledere avstår vi fra å hevde personlige meninger, da vi ønsker at barna selv skal «føde» sine egne innsikter og ideer. Dette oppnår vi ved å bevege samtalen fra konkrete påstander (f.eks. «Tore er slem») til generelle problemstillinger («hva vil det si å være slem, hvilke handlinger er onde og hvilke er gode?»). Samtalen styres ved hjelp av spørsmål som peker mot et alment og universelt nivå og stimulerer deltagerne til å forfølge og undersøke en fremsatt tanke.

Samtalen behøver allikevel ikke å oppleves som vanskelig eller abstrakt. Spørsmålene har et konkret utgangspunkt (lærestoff, erfaringer osv.) og blir hele tiden belyst av deltagerne egne eksempler og erfaringer – som også blir belyst gjennom samtalen. Terskelen for deltagelse er derfor lav, og samtalen virker inkluderende. Erfaringen viser at de som ellers faller utenfor, det være seg på grunn av sjenanse eller opprørstrang, gjerne har mye å bidra med i en slik samtale. Samtidig stilles det klare krav: deltagerne stilles til ansvar for sine uttalelser, og det forventes at alle synspunkter som fremmes gis en begrunnelse.

Gjennomføring

Forberedende møte

For å sikre at prosjektet blir forankret og får støtte blant barnehagens personale som helhet, vil vi gi en presentasjon av hva filosofiske samtaler med barn går ut på, vise til tidligere erfaringer fra barnehager og selve prosjektet for alle de ansatte i barnehagen. Denne presentasjonen legges til barnehagens planleggingsmøte i august.

Gjennomføring av prosjektet

Selve prosjektet består av følgende deler:

1. Felles introduksjonskurs for prosjektets deltagere

Kurset legges til november 2004, slik at vi kan komme igang med neste fase rett over jul. Kurset vil ha en varighet på tre timer, det vil være praksisorientert og det vil legges opp til noe aktivisering av deltagerne.

2. Besøk i barnehagen av filosofer

Vi besøker barnehagen tilsammen tre ganger, hvor vi er sammen med barna og barnehagepersonalet gjennom en arbeidsdag. Innholdet i disse besøkene kan tilpasses barnehagens ønsker, men vårt forslag er at vi ved hvert besøk:

- gjennomfører en eller to filosofiske samtaler med barn
- overværer og kommenterer en eller to filosofiske samtaler med barn ledet av en av barnehagens personale
- har en evaluering med de ansatte

Det vil også være mulighet for å gi noe veiledning/kursing innen ønskede områder.

3. Materiale

Vi gir deltagerne materiale og oppgaver som de kan arbeide med mellom besøkene, både for egen fordypning og til praktisk bruk under samtaler med barna.

4. Felles avsluttende seminar

Prosjektet avsluttes med et heldags evalueringsseminar hvor vi bl.a. gjennomgår materialet deltagerne har arbeidet med og de erfaringene de har gjort seg. Det vil også bli anledning til å trene seg i filosofisk samtaleteknikk og gå noe dypere inn i relevant teori.

Vi baserer oss på at personalet i barnehagen gjennomfører filosofiske samtaler med barna mellom hvert besøk. Hvis ønskelig kan representant for kommune/fylkesmann være med som observatør underveis i prosjektet. Vi vil skrive sluttrapport som sendes alle involverte parter.

Tidligere erfaringer i barnehager

Vi gjennomførte i 1998 et lengre filosofisk samtaleprosjekt i to barnehager i Oslo: Gamlehagen (Lambertseter) og Prinsdalsbråten. Vi hadde da ukentlige samtaler med barna i tilsammen åtte uker. I 2003 gjennomførte vi et opplæringsprosjekt i Kongsgård barnehage i Kristiansand, hvor personalet selv etterhvert tok ansvar for å igangsette og gjennomføre samtaler med barna (se vedlagt rapport).